

ЗОЛОТУХІНА Л. О.,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ України)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-4-27>

ЗАХИСТ ПУБЛІЧНОГО ІНТЕРЕСУ У АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПОРЯДКУ: ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У статті автором проаналізовано проблеми здійснення захисту публічного інтересу адміністративним порядком. Автором зроблено висновок про доцільність оптимізації системи нормативно-правового регулювання здійснення захисту публічного інтересу адміністративним порядком. Наголошено на тому, що здійснення захисту публічного інтересу адміністративним порядком потребує вдосконалення адміністративно-процедурного законодавства. Автором підтримано ідею активізації законодавчих процесів з ухвалення законів України «Про адміністративну процедуру», «Про громадський контроль» та інших, без яких досягнення належного рівня ефективності результатів здійснення контрольно-наглядових процедур, процедур оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів публічного управління неможливе. Обґрунтовано, що ефективність адміністративно-правового механізму забезпечення публічного інтересу досягається на нормативно-правовому, організаційно-управлінському та правозахисному рівнях. Обґрунтовано, що адміністративно-процедурна складова частина адміністративно-правового механізму захисту публічних інтересів ґрунтується на попередженні та припиненні правопорушень у сфері реалізації конкретного публічного інтересу. Розглянуто особливості реалізації захисту окремих видів публічного інтересу адміністративним порядком (захист інтересу в охороні культурної спадщини; інтересу у світлі забезпечення конкурентоспроможної економіки України й ін.). Підкреслено, що захист публічних інтересів має бути визнано центральним завданням органів державної виконавчої влади, характеристикою її правової природи, оскільки саме за допомогою реалізації захисту публічного інтересу адміністративним порядком здійснюється внутрішньовідомчий контроль та нагляд за діяльністю органів державної влади й органів місцевого самоврядування, відбувається захист прав, свобод і законних інтересів осіб, відновлюються порушені публічні інтереси.

Ключові слова: адміністративний порядок, адміністративні правовідносини, ознаки, поняття, публічне управління, публічний інтерес.

The author analyzes the problems of administrative protection of public interest. The author concludes that it is advisable to optimize the system of regulatory and legal regulation of public interest protection in the administrative order. It is emphasized that the implementation of administrative protection of public interest requires improvement of administrative and procedural legislation. The author supports the idea of intensifying the legislative processes on the adoption of the Laws of Ukraine “On Administrative Procedure”, “On Public Control” and others, without which it is impossible to achieve an adequate level of effectiveness of the results

of control procedures, procedures for appealing decisions, actions or in action of public administration bodies. It is substantiated that the effectiveness of the administrative and legal mechanism of ensuring public interest is achieved at the regulatory, organizational, managerial and human rights levels. It is substantiated that the administrative-procedural component of the administrative-legal mechanism of protection of public interests is based on the prevention and termination of offenses in the sphere of realization of a specific public interest. The peculiarities of the implementation of protection of certain types of public interest in the administrative order (protection of interest in the protection of cultural heritage; interest in the light of ensuring a competitive economy of Ukraine, etc.) are considered. It is emphasized that the protection of public interests should be recognized as a central task of state executive bodies, a characteristic of its legal nature, since it is through the implementation of public interest protection in administrative order that internal governmental control and supervision over the activity of state authorities and local self-government bodies is carried out. The rights, freedoms and legitimate interests of persons, and the violated public interests are restored.

Key words: *administrative order, administrative legal relations, signs, concepts, public administration, public interest.*

Вступ. Традиційно теоретико-методологічні пошуки в адміністративно-правових дослідженнях починають з аналізу наукових здобутків у галузі конкретної тематики. Однак стосовно обраної нами теми можна зазначити, що безпосередньо аспекти захисту публічного інтересу в адміністративному порядку ще не слугували об'єктом наукової уваги. Адміністративно-захисне поле публічного інтересу дещо ширше за простір захисту інтересів приватних; так, саме захисною щодо публічних інтересів варто вважати процедурну діяльність органів публічного управління, спрямовану на превенцію порушень публічних інтересів, тобто наглядово-контрольну діяльність. Умовно кажучи, публічний інтерес, на відміну від приватного, можна – і навіть треба – захищати як діями публічної влади, так і від дій публічної влади.

Обидва зазначені напрями захисту об'єднує форма, у якій вони об'єктивізуються, – форма адміністративно-процедурних проваджень. Тому логічним буде приділити трохи уваги розгляду поняття адміністративної процедури й особливостей процедурних проваджень у сфері захисту публічних інтересів.

Постановка завдання. Дослідження категорії адміністративно-правового механізму забезпечення захисту публічного інтересу є надзвичайно актуальним як у наукових колах, так і серед практиків. Варто виділити наукові розробки таких учених, як: В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, В.І. Васильєва, О.В. Гончарук, Б.М. Дронів, С.П. Погребняк, Р.В. Сивий, В.М. Селіванов, В.В. Галунько, Р.А. Калюжний, М.П. Кунцевич, Ю.О. Легеза, С.В. Савченко, О.М. Вінник, Є.В. Курінний, В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, А.Я. Курбатов, С.Т. Гончарук та ін. Однак у дослідженнях представників адміністративної науки однозначності підходів до встановлення сутності категорії адміністративно-правового механізму забезпечення захисту публічного інтересу не простежується. Усе вищезазначене зумовило мету даного дослідження, яка полягає у здійсненні характеристики сутності захисту публічного інтересу в адміністративному порядку.

Результати дослідження. Сутність і особливості юридичних процедур слугували предметом багатьох правових досліджень. І відправною точкою пошуків найбільш повних і точних дефініцій адміністративно-правової процедури зазвичай слугує розгляд лексичного наповнення поняття «процедура».

Так, етимологія слова «процедура» простежується від латинського *procedo*, що означає «проходжу, просуваюсь» [1, с. 470; 2, с. 234]. За лексичним значенням термін «процедура» означає «будь-яку тривалу послідовну справу, порядок, обряд» [3, с. 526], «офіційний

порядок дій, виконання, обговорення чого-небудь» [4, с. 511]. Наведені визначення дозволяють виокремити такі сутнісні характеристики процедури: 1) наявність низки послідовних дій; 2) спрямованість на досягнення визначеного результату (оформлення, виконання, здійснення, обговорення будь-якої справи). Отже, процедуру в такому контексті можна трактувати як офіційно встановлений порядок виконання певної діяльності; з юридичного погляду визначальною характеристикою цього порядку дій є його регламентованість і закріпленість саме правовими нормами [5, с. 166].

Названі визначальні ознаки варіативно наявні майже в усіх дефініціях адміністративної процедури, запропонованих вітчизняними адміністративістами та їхніми колегами з пострадянського простору. Словосполучення «порядок розгляду й вирішення індивідуальних справ» [6, с. 24; 7, с. 276; 8, с. 4; 9, с. 47], «послідовно здійснювана діяльність щодо розв'язання індивідуальних справ» [10, с. 4], «порядок розгляду й вирішення індивідуальних справ» [8, с. 9], «визначений порядок здійснення тих або інших дій» [5, с. 173], «модель діяльності, що реалізується в межах адміністративних правовідносин» [11, с. 92], «послідовність дій суб'єктів нормотворчої й правозастосовної діяльності» [12, с. 29], що використовуються науковцями у визначеннях адміністративної процедури, можна з упевненістю вважати майже синонімічними. Другий обов'язковий атрибут адміністративних процедур – нормативно-правову регламентацію – у дефінітивних пошуках зазвичай відображують через терміни «встановленість законодавством» [6, с. 24; 7, с. 276], «нормативна урегульованість» [10, с. 4], «закріпленість нормами адміністративно-процесуального права» [5, с. 177; 8, с. 9] або «урегульованість адміністративно-процедурними нормами» [12, с. 29].

Основними ознаками адміністративної процедури дослідники визнають: по-перше, її ідеальний (еталонний) характер, тому що процедура – це попередньо визначена модель дій, застосування якої в реальному житті забезпечує досягнення необхідного результату; по-друге, юридичну силу адміністративної процедури, оскільки норми, що визначають процедурну діяльність, закріплені в законі, як і основні; нарешті, обмеженість адміністративної процедури рамками регулятивного впливу процедурних норм [8, с. 13].

Отже, використовуючи здобутки вітчизняних фахівців у галузі дослідження адміністративної процедури, можемо констатувати, що адміністративна процедура в найбільш загальному розумінні являє собою встановлений адміністративно-правовими нормами порядок розгляду та вирішення справи адміністративним органом [6, с. 25], виступаючи нормативною моделлю адміністративного провадження, яке, у свою чергу, становить собою розгляд і вирішення окремої справи (тобто конкретну активну діяльність адміністративного органу) [13, с. 134–135; 14, с. 156].

Деякі слова варто сказати про суб'єктів адміністративно-процедурного захисту публічних інтересів. Беручи до уваги, що зміст цієї форми адміністративного захисту становлять адміністративні процедури державного контролю й оскарження, можна зазначити, що систему таких суб'єктів становлять насамперед центральні органи виконавчої влади, на яких Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» покладено завдання щодо реалізації державного контролю [15]. Окремі функції зі здійснення державного контролю виконують також місцеві державні адміністрації [16]. Зазначимо, що діяльність у галузі розгляду адміністративних скарг також можна віднести до сфери контрольної діяльності; у цьому разі йдеться про внутрішньовідомчий контроль, що передбачає розгляд адміністративної скарги на дії нижчої структури (органу публічного управління) вищим за ієрархічним становищем органом.

Важливим елементом системи суб'єктів адміністративно-процедурного захисту публічних інтересів мали б стати органи та структури громадського контролю, адже перевірка відповідності діяльності суб'єктів публічної влади публічним інтересам та вимогам законодавства органічно виглядає головним призначенням цього виду контролю. Але нині в Україні лише перебуває у процесі становлення законодавча база такої діяльності, формуються засади створення таких організацій, напрацьовується методологія та формуються стандарти їхньої роботи [17, с. 190]. Тому сьогодні ми можемо лише визначити організації

із громадського контролю як потенційних суб'єктів адміністративно-процедурного захисту публічних інтересів.

Говорячи про контрольно-наглядові процедури, насамперед варто зазначити, що державний контроль більшість учених визначає як одну з головних функцій публічного управління. На думку В.Я. Малиновського, управлінське призначення контролю полягає в тому, що він слугує джерелом інформації про процеси, які відбуваються, виступає умовою підтримки законності, порядку й організованості, охорони свободи і дотримання прав громадян [18, с. 291], тобто, якщо співвіднести з темою нашого дослідження, є засобом охорони і збереження публічних інтересів. На переконання В.М. Гаращука, сутність контролю полягає в перевірці відповідності діяльності учасників суспільних відносин установленим у суспільстві приписам, у межах яких вони мають діяти [19, с. 403–408], тобто відповідає публічному інтересу збереження законності. О.Ф. Андрійко, у свою чергу, розуміє сутність державного контролю як проведення інформаційно-аналітичної роботи стосовно актуального стану чи ситуації, перевірку раціональності, економічності, економності, доцільності організації процесу управління й об'єктивності рішень, коли мається на увазі не лише їхня правомірність (законність), але також і їхня професійна обґрунтованість [20, с. 12–14].

Узагалі, державний контроль – це одна із функцій публічної влади, спрямована на забезпечення додержання громадянами норм законів та інших нормативних актів, що видаються органами держави [20, с. 293–294]. Адміністративна процедура як модель контрольно-наглядової діяльності об'єктивується у вигляді сукупності контрольно-наглядових проваджень, які є змістом адміністративної діяльності органу виконавчої влади.

Завдання контролю реалізується суб'єктами публічного управління через широке коло належних їм повноважень: проводити інспекційні перевірки на підприємствах та в організаціях усіх форм власності; вимагати від усіх посадових осіб, організацій, підприємств, громадян надання відповідної документації й інформації, що стосується інспекційної діяльності, подавати клопотання та подання до відповідних державних управлінських та правоохоронних органів про застосування адміністративних, економічних чи інших правових санкцій за результатами інспектувань [21, с. 243].

Реалізація зазначених повноважень відбувається в конкретній послідовності дій, визначених процедурою контрольного адміністративного провадження. Стосовно наукового аналізу діяльнiсної структури адміністративної процедури маємо зазначити, що в академічних колах не вироблено єдиного підходу до цього питання; у найбільш загальному вигляді адміністративно-контрольне провадження можна розглядати як сукупність таких стадій: 1) стадія підготовки, у межах якої збирається інформація про фактичний стан діяльності об'єкта контролю, розробляється план проведення контрольних заходів, їхнього ресурсного забезпечення, визначаються напрями взаємодії між суб'єктами контрольної діяльності, проводяться необхідні підготовчі дії (готуються документи, направляються запити тощо); 2) аналітична стадія, під час якої встановлюється відповідність діяльності об'єкта контролю, що піддана контролю, чинному законодавству. У межах цієї стадії порівнюється реальний стан речей із правилами, установленими чинним законодавством; 3) стадія ухвалення рішення (підготовки акта, висновку тощо) за результатами аналітичної діяльності, доведення його до адресата; 4) стадія перевірки виконання рішення, під час якої визначається ступінь виконання правових вимог, передбачених у рішенні [22, с. 201].

Контрольно-наглядові провадження є способом захисту багатьох публічних інтересів; до таких можна віднести контрольні заходи у сфері економіки, що здійснюються Антимонопольним комітетом України та покликані захищати публічний інтерес у підтримці й розвитку економічної конкуренції; заходи з контролю якості й безпеки лікарських засобів і контроль за відповідністю лікарських призначень медичним стандартам і протоколам, що здійснюються Державною службою України з лікарських засобів і контролю за наркотиками та захищають публічний інтерес в якісному та безпечному медичному обслуговуванні; покликаний захищати публічний інтерес у збереженні безпечного та здорового довкілля контроль за відповідністю господарської діяльності вимогам екологічної безпеки, який є функцією Державної

екологічної інспекції України й органів спеціальної компетенції, що здійснюють управління у сфері використання окремих природних ресурсів і природних об'єктів тощо. Зрозуміло, що розглянути навіть частину з наведених прикладів у межах магістерської роботи неможливо; тому як приклад ми обрали контрольну діяльність органів публічного управління як інструмент захисту різних публічних інтересів у певних сферах суспільного життя, зокрема, публічний інтерес, що полягає у збереженні культурної спадщини, та публічний інтерес у раціональному використанні природних ресурсів.

Питання захисту об'єктів культурної спадщини – один із найбільш важливих публічних інтересів в аспекті збереження національно-духовного капіталу та підтримки культурного престижу (і відповідного туристичного потенціалу) країни. Отже, об'єкти та пам'ятки національної архітектури і містобудування перебувають під захистом держави, елементом якого є контрольна-наглядова діяльність органів публічного управління за їх належним утриманням та відповідним використанням. Особливістю цієї діяльності є те, що коли зазвичай контроль і нагляд здійснюються після проведення певної діяльності на об'єктах контролю, у даному разі вони передують здійсненню цієї діяльності, зокрема використанню земельних ділянок, на яких розташовані зазначені пам'ятки. Тобто органи публічного управління здійснюють зазначений контроль під час погодження проєктної документації із землеустрою щодо містобудівних, архітектурних чи ландшафтних перетворень.

Серед проблем, що супроводжують адміністративно-контрольну діяльність у сфері захисту культурної спадщини, дослідники насамперед називають недосконалість системи органів управління в цій галузі. Так, ст. 5 Закону України «Про охорону культурної спадщини» [23] визначає уповноваженим органом єдиний центральний орган виконавчої влади, який повинен забезпечувати виконання покладених на нього законом повноважень (Міністерство культури, Управління охорони культурної спадщини). Однак відповідно до напрацьованої чинної нормативної бази передбачається здійснення повноважень із питань управління та контролю за збереженням і функціонуванням об'єктів культурної спадщини також іншими відомствами: щодо частини пам'яток архітектури, містобудування – Мінрегіон; над пам'ятками садово-паркового мистецтва, ландшафтними – Мінприроди; контроль за використанням земель історико-культурного призначення – Мінагрополітики тощо [24, с. 13]. Водночас оптимізація зазначеної системи органів публічного управління має бути спрямована на створення єдиної системи захисту культурної спадщини, для чого потрібно визначити в системі центральних органів виконавчої влади єдиний орган із питань управління та контролю у сфері охорони культурної спадщини з відповідною управлінською вертикаллю й уточнити регулятивні (облікові, дозвольні) та захисні (контрольно-наглядові) функції, що входять до його компетенції.

Щодо безпосередньо процедурних аспектів здійснення контрольної діяльності в галузі захисту публічного інтересу стосовно збереження культурної спадщини варто зазначити, що її необхідною складовою частиною, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. [25], є відповідність проєктної документації на будівництво, реконструкцію чи капітальний ремонт історико-архітектурному опорному плану. Водночас лише 20% із 401 населеного пункту, включеного до Списку історичних населених місць України, мають актуальні історико-архітектурні опорні плани, які фіксують розташування всіх нерухомих пам'яток історії та культури і нововиявлені об'єкти з їхніми територіями та зонами охорони. Це дозволяє дослідникам робити припущення, що в такому разі будівельні роботи ведуться попри відсутність згаданих документів, оскільки місцева влада не володіє дієвими засобами для їх припинення і, посилаючись на потреби наповнення бюджету та необхідність розвитку міста, часто віддає перевагу домовленостям із забудовниками [26]. Зазначене свідчить про незадовільний рівень адміністративно-процедурного забезпечення захисту публічного інтересу щодо збереження культурної спадщини.

Як **висновок** здійсненого дослідження необхідно зазначити проблеми, актуальні практично для всіх конкретних аспектів превентивного захисту публічних інтересів, бо в загальному вигляді відображують недоліки вітчизняної адміністративно-управлінської

системи, зокрема контрольно-наглядового її сектора. В адміністративно-правовому науковому співтоваристві неодноразово висловлювалися думки, що покращити стан речей у цій сфері допомогло б ухвалення Закону України «Про державний контроль в Україні» (або «Про контроль в Україні» [19, с. 416–420], «Про державний контроль у сфері виконавчої влади» [20, с. 32–34]), у якому б знайшло законодавче закріплення формулювання поняття, мети та завдань державного контролю, було б затверджено перелік державних контролюючих суб'єктів і встановлено адміністративну відповідальність за невиконання законних вимог і приписів державних контролюючих суб'єктів тощо.

Говорячи про модернізацію сфери нормативно-правового забезпечення, ми передусім маємо на увазі ухвалення Закону України «Про адміністративну процедуру», проєкт якого нині перебуває на розгляді комітету Верховної Ради, що визначено головним із підготовки і попереднього розгляду цього законопроєкту [23]. Створення ґрунтовної нормативної бази для здійснення процедурно-адміністративної діяльності у вигляді цього Закону позитивно вплине на обидва розглянуті процедурні аспекти адміністративно-правового захисту публічних інтересів.

У світлі нашої тематики ухвалення зазначеного акта важливе не тільки в аспекті оптимізації процедурної діяльності; однією з новел цього проєкту є законодавче визначення публічного інтересу як правової категорії, згідно з яким він являє собою «інтерес держави, суспільства, громади, а також важливі для значної кількості фізичних та / або юридичних осіб інтереси та потреби» [23]. Цей момент є значним кроком не тільки з погляду уточнення дефініції публічного інтересу; зазначеним документом фактично легалізується статус публічного інтересу як об'єкта адміністративно-процедурного захисту. Тобто адміністративна процедура стає не тільки інструментом захисту приватних інтересів від необмеженого адміністративного розсуду з боку суб'єктів публічної влади, як зазначено в більшості наукових досліджень; легітимується її спрямованість передусім на захист публічних інтересів.

Взагалі в академічній літературі та науковій публіцистиці питання про необхідність ухвалення Закону «Про адміністративну процедуру» обговорювалося сотні разів за останні 20 років – саме стільки триває історія становлення адміністративної процедури як механізму захисту прав і свобод приватних осіб від несправедливих і протиправних рішень органів публічної влади в українському адміністративно-правовому просторі. Водночас у наукових колах протягом усього часу лунали аргументи на користь ухвалення Закону; значний внесок у справу легітимації адміністративної процедури як способу захисту приватної особи від можливого свавілля адміністрації зробили В.Б. Авер'янов, І.П. Голосніченко, І.Б. Коліушко, О.В. Кузьменко, В.П. Тимошук та інші відомі адміністративісти України.

Чергова спроба ухвалення цього Закону відбувається просто зараз. Сподіваємося, що адміністративне законодавство нашої держави збагатиться завдяки цьому вкрай необхідного в сучасній ситуації правового акта, а ці законотворчі зміни дозволять посилити адміністративно-процедурний аспект захисту як приватних, так і публічних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Словник іншомовних слів / уклад. С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. Київ : Наукова думка, 2000. 680 с.
2. Юридичні терміни : тлумачний словник / за ред. В.Г. Гончаренка. Київ : Либідь, 2003. 320 с.
3. Даль В.И. Толковый словарь живого великого русского языка: в 4-х т. Москва : Рус. яз., 1980. Т. 3. 588 с.
4. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Москва : Рус. яз., 1987. 750 с.
5. Галіцина Н.В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 163–177. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10gn-viар.pdf>.
6. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упорядник В.П. Тимошук. Київ : Факт, 2003. 496 с.

7. Адміністративне право України : підручник / за ред. Ю.П. Битяка. Київ : Юрінком-Інтер, 2005. 544 с.
8. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 21 с.
9. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України : навчальний посібник. Київ : Прецедент, 2007. 531с.
10. Талапина Э.В. Административные процедуры и право. *Журнал российского права*. 2002. № 4. С. 3–13.
11. Филатова А.В. Регламенты и процедуры в сфере реализации государственного контроля (надзора) : монография ; под ред. Н.М. Кони́на. Саратов : Научная книга, 2009. 280 с.
12. Миколенко О.І. Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України. Запоріжжя, 2011. 40 с.
13. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України : навчальний посібник для вузів. Київ : Юрінком-Інтер, 2008. 495 с.
14. Колпаков В.К. Вступ до навчального курсу «Адміністративне право України» : навчальна лекція. Київ : Ін Юре, 2014. 240 с.
15. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України № 3166–VI від 17 березня 2011 р., у ред. від 1 січня 2019 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.
16. Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 568–XIV від 9 квітня 1999 р., у ред. від 11 січня 2019 р. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
17. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні : навчально-методичний посібник. Київ : ДП «Укртех-інформ», 2013. 250 с.
18. Малиновський В.Я. Державнеуправління : навчальний посібник. 2-ге вид. Київ : Атіка, 2003. 576 с.
19. Правова система: історія, стан та перспективи : у 5-ти т. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків : Право, 2008. 576 с.
20. Андрійко О.Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 1999. 38 с.
21. Легеза Ю.О. Адміністративно-правові засади публічного управління у сфері використання природних ресурсів : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 512 с.
22. Вітвіцький С.С. Уніфікація процедур державного контролю діяльності публічної адміністрації. *Науковий вісник Дніпропетровського держ. ун-ту внутр. справ*. 2015. № 4. С. 195–203.
23. Про адміністративну процедуру: картка проекту закону України від 28 грудня 2018 р. № 9456. *Законодавство України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65307.

